

9.11.2021

VN/16839/2021

Ohje keskusvaalilautakunnalle toimistotyön ja ääntenlaskennan järjestämisestä koronaepidemian aikana

- Kesäkuun 2021 kuntavaalit toimitettiin terveysturvallisesti oikeusministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeistuksen mukaisesti. Äänestyspaikoilla noudatettiin monipuolisia järjestelyitä, joilla turvattiin äänestämistä epidemiatilanteesta huolimatta. Aluevaalit tullaan toimittamaan tammikuussa 2022 epidemiatilanteen edellyttämällä järjestelyillä, joita käydään läpi tässä ohjeessa.

Yleistä

- Koronavirustilanne voi olla erilainen eri puolilla maata. Vaalitehtävissä maskin käyttämisessä noudatetaan alueellisten ja paikallisten viranomaisten (sairaanhoitopiirit ja kunnat) suosituksia.
- Jos paikalliset terveysturvallisuusohjeet antavat tästä ohjeesta poikkeavia terveysturvallisuusohjeita, niitä noudatetaan tämän ohjeen asemesta.
- Keskusvaalilautakunta toimii ottamansa henkilöstön työnantajan asemassa. Keskusvaalilautakunnan on sovellettava ennakoäänestysasiakirjojen tarkastuksen ja ääntenlaskennan organisoinnissa soveltuvin osin Työterveyslaitoksen työnantajille laatimaa koronaohjeistusta: <https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-yrityksille>.

Ennakovalmistelut

- Keskusvaalilautakunnan kokouksia voi järjestää joko paikan päällä tai etänä. Etäkousten järjestämiseen sovelletaan kuntalain säännöksiä. Vaalien toimittamiseen liittyy paljon paperilla paikan päällä hoidettavia tehtäviä. Keskusvaalilautakunnan on päätettävä, miten tällaiset tehtävät hoidetaan ja miten niitä valvotaan. Esimerkiksi

keskusvaalilautakunnan sihteeri voi järjestää paperisten asiakirjojen käsittelyn ja sen valvonnan.

- Keskusvaalilautakunnan on huolehdittava varajärjestelyiden käytännön toteuttamisesta kuten siitä, että ennakkoäänestyksen ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijoita nimitetään riittävästi varalle, jotta äkilliset sairastapaukset pystytään paikkaamaan. Keskusvaalilautakunnan on yhteistyössä kunnanhallituksen kanssa myös tarvittaessa huolehdittava siitä, että vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien päätösvaltainen kokoonpano voidaan sairastapaustilanteissa turvata.
- Jos saa koronavirustautiin sopivia oireita, on jäätävä heti kotiin. Koronaviruksesta sairastuneiden oireita ovat olleet kuume, yskä, kurkkukipu, hengenahdistus, lihaskivut, väsymys, nuha, pahoinvointi ja ripuli. Taudin yhteydessä on kuvattu myös maku- ja hajuaistin häiriöitä. Katso lisätietoja www.omaolo.fi Keskusvaalilautakunnan jäsenille ja varajäsenille on pohdittava sijaisjärjestelyt ja palkattua henkilöstöä on oltava riittävästi varalla jopa siinä tapauksessa, että kaikki sairastuisivat tai jouduttaisiin asettamaan karanteeniin.
- Keskusvaalilautakunnan on hankittava riittävästi käsihuuhdetta, mahdollisesti muoviseinäkkeitä ja muita suoja- ja hygieniatarvikkeita kunnan vaaliviranomaisten tarpeisiin.
- Suojapleksinä toimivan seinäkkeen voi rakentaa esimerkiksi akryylimuovista (halkeaa helposti työstettäessä) tai polykarbonaattimuovista.
- Kun tiedotetaan ja kuulutetaan vaalijärjestelyistä kunnassa, voidaan hyödyntää oikeusministeriön ja THL:n ohjejulisteita sekä vaalit.fi-sivuston tekstejä <https://vaalit.fi/koronaohjeita-aanestajille-aluevaaleissa> koronavirustilanteesta kertomisessa. Tulosta tarpeellinen määrä ohjejulisteita käytettäväksi äänestyspaikoilla.

Toimistotyö

- Kaikissa keskusvaalilautakunnan tehtävissä pidetään mahdollisuuksien mukaan etäisyyttä muihin henkilöihin.
- Maskin käyttämisessä noudatetaan alueellisten viranomaisten suosituksia.

- Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastuksessa tulee käyttää riittävän väliä tiloja. Esinevälitteisten tartuntojen riski on pieni, joten asiakirjoja on turvallista käsitellä, etenkin kun huolehditaan käsien säännöllisestä puhdistamisesta.

Kotiäänestyksen ja erityistoimien järjestäminen

- Ota selvää paikallisilta terveystoimijoilta, kuinka paljon eristyksessä olevia kunnassa arvioidaan olevan vaalien aikaan, jotta voit arvioida tarvittavien erityisjärjestelyjen määrää.
- Karanteenissa olevien tarvitsemat erityisjärjestelyt riippuvat karanteenin ehdoista ja tartuntatautilääkärin määräyksestä. Karanteenissa olo ei siis välttämättä edellytä kotiäänestystä.
- Niiden kotiäänestyksen vaalitoimitsijoiden, jotka ottavat vastaan äänestyksiä eristyksessä olevilta, tulisi olla rokotettuja koronaa vastaan. On suositeltavaa, että myös ne vaalilautakunnan jäsenet, jotka asioivat eristyksessä olevien kanssa, olisivat mahdollisuuksien mukaan rokotettuja. Tietoja rokotusten kysymisestä saa Tietosuojavaltuutetun sivuilta: <https://tietosuoja.fi/koronavirus>
- Kun keskusvaalilautakunta ottaa vastaan ilmoittautumisia kotiäänestykseen ja ilmoittaa äänestäjille kotiäänestyksen toteuttamisesta, on hyvä ohjeistaa samalla kotiäänestäjiä turvallisesta kotiäänestyksestä (käsien pesu ennen vaalitoimitsijan saapumista, toive maskin käyttämisestä, mahdollisuus käyttää omaa kynää). Mahdollista ulkona toteutettava kotiäänestystä varten kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille on hyvä varata mukaan taittopöytä tai vastaava.
- Kotiäänestykseen ilmoittautuville eristyksessä oleville kannattaa kertoa äänestämisen edellytyksistä: Tartuntatautilääkärin määräämässä eristyksessä olevat voivat äänestää kotiäänestyksessä, jos kotiäänestys voidaan toteuttaa terveysturvallisesti, esimerkiksi äänestäjän kodin pihassa. Eristyksessä olevan henkilön äänestys pihalla on mahdollista siinä tapauksessa, että henkilön siirtyminen pihalle ja takaisin voi tapahtua ilman lähikontakteja muihin ihmisiin (ei sisätilassa samaan aikaan muiden henkilöiden kanssa), hän ei

oireile näkyvästi ja suojautuu asianmukaisesti kasvomaskilla. Pihalla täytyy olla mahdollisuus suorittaa äänestys ilman kontakteja muihin ihmisiin ja kontakti vaalivirkailijoihin tapahtuu hallitusti ja turvallisesti.

- Ilmoittautumisen vastaanottajan ei tule kysyä syytä äänestäjän ilmoittautumiselle kotiäänestykseen. Ilmoittautumisen vastaanottaja voi kuitenkin kysyä henkilöltä tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla, onko tämä tartuntatautilain määräämässä eristyksessä. Kysymisen tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisen tehtävän hoito eli käytännössä vaalitoimitsijan asianmukainen suojautuminen äänestystilanteessa.
- Kun ilmoitetaan kotiäänestäjälle kotiäänestyksen toimittamisen ajankohdasta, on mahdollista ilmoittaa äänestäjälle, että äänestys otetaan vastaan erityisen huolellisesti ja mahdollisimman suuri etäisyys säilyttäen, jos hänet on määrätty eristykseen.
- Kotiäänestykseen ilmoittautumisen yhteydessä ei tule kysellä tai merkitä ylös tietoa henkilön terveydentilasta. Eristystiedon käsittelyssä on noudattava oikeasuhtaisuutta ja minimoitava sekä kerättävät tiedot että tietoja käsittelevät henkilöt tietosuojalainsäädännön mukaisesti.
- Keskusvaalilautakunnan on suositeltavaa pyytää kunnan terveydenhuollosta opastusta kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille suojavälineiden pukemisesta ja riisumisesta.
- Eristyksessä olevat voivat mahdollisesti joissain tilanteissa äänestää laitosäänestyksessä, jos äänestäminen voidaan turvallisesti toimittaa eikä hoitolaitoksen muu toiminta vaarannu. Äänestystilanteen täytyy tällöin olla paikallisen terveystieteiden kanssa hyvin suunniteltu ja paikallisten terveystieteiden valvonnassa toteutettu.

Ääntenlaskennan järjestäminen

- Jos ääntenlaskijoita tarvitaan paljon, esimerkiksi useita kymmeniä, tulee mahdollisuuksien mukaan jakaa ääntenlaskijat tarkoituksenmukaisen kokoihin ryhmiin, jotka eivät ole tekemisissä toistensa kanssa myöskään tauoilla tai ruokaillessaan. Ääntenlaskennan valvonnasta on kuitenkin huolehdittava.
- Laskenta on järjestettävä riittävän suuressa tilassa, jossa on hyvä ilmanvaihto.

- Laskijoille on oltava saatavilla käsihuuhdetta tai käsienpesumahdollisuus. Esinevälitteisten tartuntojen riski on pieni, joten useat laskijat voivat käsitellä samoja äänestyslippuja. On kuitenkin tärkeää puhdistaa kädet säännöllisesti.